

Dosarul nr. 2ra-1619/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Puica)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Bulgac, V. Sîrbu, V. Buhnaci)

DECIZIE

09 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Nicolae Craiu
Mariana Pitic
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Zinovia Macicalişvili, reprezentată de avocatul Petru Răileanu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Zinovia Macicalişvili împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 01 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Zinovia Macicalişvili, reprezentată de avocatul Petru Răileanu, și a fost menținută hotărârea din 16 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a ț ă:

La 18 iunie 2018 Zinovia Macicalişvili, reprezentată de avocatul Petru Răileanu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 12 februarie 2014, a înaintat organului de urmărire penală o plângere privind tragerea la răspundere penală a persoanelor care ilegal au deposedat-o de 1/2 cotă-parte din apartamentul nr. xxxxx. Prin ordonanța din 01 martie 2014 a fost recunoscută în calitate de partea vătămată în cadrul procesului penal și în calitate de parte civilă, fiind prezumat un prejudiciu material în suma de 556 827 de lei. La 12 martie 2014, organul de urmărire penală din cadrul Inspectoratului de Poliție Buiucani, mun.Chișinău a pornit urmărirea penală nr.2014030640 conform semnelor componenței de infracțiune prevăzute de art. 190 alin. (5) CP.

A relatat că prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Buiucani, mun.Chișinău, Furtuna Victor, din 30 aprilie 2014 s-a dispus de a scoate de sub urmărire penală pe Anatolii Panov, Liubovi Panova și Galina Manuchian, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu clasarea cauzei penale nr. 2014030640. Prin ordonanța procurorului, adjunct-interimar al Procurorului sect.Buiucani, mun.Chișinău, Vladislav Guțan din 18 iunie 2014 a fost anulată

ordonanța de clasare a cauzei penale nr. 2014030640 și reluată urmărirea penală, stabilind termenul efectuării urmăririi penale până la data de 18 iulie 2014.

A relevat că prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Buiucani, mun. Chișinău, Ion Ticu din 28 noiembrie 2014 au fost scoși de sub urmărire penală Anatolii Panov, Liubovi Panov și Galina Manuchian, pe motiv că nu există faptul infracțiunii și din nou clasată cauza penală nr.2014030640. Prin ordonanța procurorului sect.Buiucani, mun.Chișinău, Eduard Mașnic din 30 decembrie 2014 a fost admisă plângerea Zinoviei Macicalișvili în partea ce ține de anularea ordonanței din 28 noiembrie 2014, emisă de către procurorul în Procuratura sect.Buiucani, mun.Chișinău, Ion Ticu, cât și a ordonanței procurorului adjunct, N.Tricolici din 11 decembrie 2014, emisă în ordinea art. 299/1-299/2 CPP, prin care plângerea Zinoviei Macicalișvili a fost respinsă ca neîntemeiată, fiind dispusă reluarea urmăririi penale pe cauza penală nr.2014030640, stabilind termenul efectuării urmăririi penale până la data de 30 ianuarie 2015.

A remarcat că, prin ordonanța procurorului în Procuratura sect.Buiucani, Timofeevici Ion din 26 iunie 2015, au fost scoși de sub urmărire penală Anatolii Panov, Liubovi Panov și Galina Manuchian, pe motivul lipsei în acțiunile lor a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, cu clasarea procesului penal.

A relatat că, la plângerea părții vătămate, prin ordonanța Procurorului interimar al sect.Buiucani, mun.Chișinău, Eduard Mașnic din 23 iulie 2015 a fost dispus de a refuza în admiterea plângerii, din motive indicate în partea descriptivă a ordonanței.

A comunicat că, prin încheierea Judecătorei Buiucani mun.Chișinău din 08 octombrie 2015 a fost respinsă ca neîntemeiată plângerea petiționarei Zinovia Macicalișvili înaintată în ordinea art. 313 CPP. Ca urmare, nefiind de acord cu încheierea dată, la 19 octombrie 2015, avocatul Petru Răileanu, acționând în interesele părții vătămate Zinovia Macicalișvili a declarat recurs împotriva acesteia în ordinea art.313 alin. (6) CPP.

Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2015 a fost admis recursul declarat de către avocatul Petru Răileanu în interesele petiționarei, casată încheierea Judecătorei Buiucani, mun.Chișinău din 08 octombrie 2015 și declarate nule ordonanța procurorului în Procuratura Buiucani, mun.Chișinău Timofeevici Ion din 26 iunie 2015 și ordonanța procurorului interimar al sect.Buiucani mun.Chișinău, Mașnic Eduard din 23 iulie 2015, fiind remise materialele cauzei procurorului sect. Buiucani, mun. Chișinău, pentru înlăturarea încălcărilor depistate.

A notat că, în continuare, prin ordonanța procurorului în Procuratura sect.Buiucani, mun.Chișinău, Gheorghe Mihăilă, din 27 septembrie 2016, au fost scoși de sub urmărire penală Anatolii Panov, Liubovi Panov și Galina Manuchian din lipsa în acțiunile acestora a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) CP și clasat procesul penal nr.2014030640 din lipsa elementelor infracțiunii.

Prin ordonanța Procurorului, adjunct- interimar al procurorului-șef al Procuraturii sectorului Buiucani mun.Chișinău, Oleg Popov, din 01 noiembrie 2016, a fost respinsă ca neîntemeiată plângerea avocatului Petru Răileanu.

A afirmat că în situația creată, au fost nevoiți la 10 februarie 2017 să declare din nou recurs împotriva încheierii Judecătorei Chișinău, sediu Buiucani, din 03 februarie 2017, care a fost admis de către Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău

prin decizia din 22 martie 2017, casată încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 03 februarie 2017 și transmisă cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată. Prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 20 iulie 2017, a fost respinsă plângerea avocatului Petru Răileanu în interesele petiționarei Zinovia Macicalişvili înaintată în temeiul art.313 CPP.

În final, prin decizia Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2017, a fost respins ca nefondat recursul declarat de avocatul Petru Răileanu în numele Zinoviei Macicalişvili și menținută încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 20 iulie 2017.

În asemenea circumstanțe, a evidențiat că cauza penală s-a aflat la organul de urmărire penală și instanțele judecătorești mai mult de 3 ani și 9 luni. Cu toate că, respectiva cauză penală nu a fost una complexă, figurând doar trei învinuiți, astfel, într-o societate democratică pe o asemenea cauză urma a fi efectuată urmărirea penală și examinată în instanța de judecată cel mult un an de zile, însă, acțiunile procesuale pe caz au fost efectuate de către organul de urmărire penală cu întreruperi nemotivate. Astfel, a remarcat că timp de 3 ani și 9 luni de zile, începând cu data sesizării organului de urmărire penală despre săvârșirea infracțiunii, organul de urmărire penală a efectuat aproximativ 20 acțiuni procesuale, iar restul timpului a fost pierdut în zadar, cauza având întreruperi nemotivate. A relevat că și instanțele judecătorești au amânat ședințele de judecată pe perioade de timp destul de lungi.

A reiterat că pe parcursul urmăririi penale și a judecării cauzei, în calitate de participant la proces a avut un comportament adecvat, însă procurorii care au instrumentat cauza dată și-au arătat comportamentul neadecvat și au emis ordonanțele de încetare a urmăririi penale neîntemeiate care ulterior au fost anulate, or, după anularea acestor ordonanțe, acțiunile procesuale au fost efectuate cu întâzieri nemotivate. Totodată, a subliniat că și instanțele judecătorești au examinat plângerile și recursurile sale în ordinea art. 313 CPP, încălcând termenul stabilit de cod.

A susținut că procesul dat a fost și este unul deosebit de important, astfel încât în plângerea sa înaintată, organul de urmărire penală a invocat încălcarea dreptului său de proprietate. A considerat că în vederea examinării juste a pretențiilor ce decurg din Legea nr.87 din 21.04.2011, pe lângă respectarea strictă a cadrului procedural impus de dispozițiile CPP și CPC, este necesară și cunoașterea, în special de către instanțele judecătorești, a jurisprudenței constatate a Curții Europene, prin care s-au definitivat deja principiile după care se examinează astfel de pretenții.

A explicat că, aceste pretenții se caracterizează prin conținut specific, în funcție de obiectul probațiunii, subiecții procesuali, termenul de examinare, sarcina probațiunii (sarcina probațiunii de lipsă a încălcării dreptului, sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material, etc.), inclusiv soluțiile deduse din jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului.

A relevat că în temeiul prevederilor Legii nr.87 din 21.04.2011, în materia pretinselor violări a duratei procedurilor penale victima unei infracțiuni poate pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil, și anume examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale. Cu referire la criteriile de apreciere a termenului de examinare a cauzei, a declarat că cauza penală nu este dificilă din

punct de vedere factologic sau juridic, nu prezintă nici o complexitate, deoarece pe dosar au participat reclamanta și trei persoane bătute.

A afirmat că în calitatea sa de parte vătămată și civilă s-a folosit cu bună-credință de drepturile sale procedurale pe parcursul examinării pricinii, însă, tergiversarea cauzei se datorează atât conduitei organului de urmărire penală, cât și a instanțelor de judecată care examinând cauza nu au utilizat toate măsurile legale ce țin de examinarea cauzei în termen rezonabil și nu au respectat obligația de diligență impusă statului.

Totodată, a declarat că dânzei nu i se poate incuba careva inacțiuni ale organelor responsabile sau a comportamentului ilegal, or, odată cu depunerea cererii de intentare organul de urmărire penală urmează să întreprindă toate măsurile la care au dreptul potrivit dispozițiilor Codului de procedură penală.

A opinat că, importanța cauzei în aspectul dat este primordială, întrucât nu au fost examinate pretențiile privind încălcarea dreptului de proprietate. Luând în considerație durata exagerat de mare a examinării procesului penal, suferințele psihice cauzate și fiind persoană în etate, a susținut că a suportat situații de stres, în urma cărora a suferit prejudicii morale esențiale. A apreciat că quantumul prejudiciului moral suportat, în temeiul recomandării nr. 6 al Curții Supreme de Justiție privind aplicarea Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, îl estimează la suma de 1 000 000 de lei.

Cu referire la termenul înaintării prezentei cereri, a susținut că decizia Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2017 a fost recepționată la 28 decembrie 2018, astfel fiind temei rezonabil de a repune acțiunea în termen.

În drept, au făcut trimitere la prevederile art. 2 alin. (1), (2), art.4 alin.(1) din Legea nr.87 din 21.04.2011, hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.17 din 19 iunie 2000, art.4 alin.(2) din Constituție, hotărârea Curții Constituționale nr.55 din 14 octombrie 1999, art.6 alin. (1) CEDO.

Prin hotărârea din 16 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, acțiunea depusă de Zinovia Macicalișvili a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La 19 aprilie 2019 Zinovia Macivalișvili, reprezentată de avocatul Petru Răileanu, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 01 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Zinovia Macicalișvili, reprezentată de avocatul Petru Răileanu, și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 30 septembrie 2020 Zinovia Macicalișvili, reprezentată de avocatul Petru Răileanu, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece instanța de apel a soluționat eronat litigiul în cauză și a interpretat eronat prevederile legale, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Suplimentar a invocat aceleași circumstanțe de fapt și de drept ca și în cererea de chemare în judecată și cererea de apel.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia Curții de Apel Chișinău din 01 iulie 2020 a fost comunicată reprezentantului recurenteii Petru Răileanu la 04 august 2020 (f.d. 186, vol. II).

La 30 septembrie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Zinovia Macicalișvili, reprezentată de avocatul Petru Răileanu, a declarat recurs.

Prin urmare, recursul declarat de Zinovia Macicalișvili, reprezentată de avocatul Petru Răileanu, este depus în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin notificarea din 13 septembrie 2020 Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimaților copia recursului și i-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 25 noiembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat de Zinovia Macicalișvili, reprezentată de avocatul Petru Răileanu, și de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Din materialele dosarului s-a constatat că Zinovia Macicalișvili prin acțiunea formulată a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea din bugetul de stat a prejudiciului moral în mărime de 1 000 000 de lei cauzat sub aspectul încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2014030640.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea cauzei în fond a ajuns la concluzia respingerii acțiunii depuse de Zinovia Macicalișvili ca fiind neîntemeiată.

Instanța de apel judecând cauza în ordine de apel a fost de acord cu soluția primei instanțe.

Pentru a decide astfel instanțele de judecată ierarhic inferioare au reținut în hotărârile sale că, urmărirea penală a fost efectuată într-un termen rezonabil, în acest sens este de menționat că în cadrul urmăririi penale de către părțile în proces nu au fost înaintate cereri privind accelerarea urmăririi penale, respectiv nu s-a constatat încălcarea termenului rezonabil de efectuare a urmăririi penale.

Totodată, au stabilit instanța de apel și prima instanță că reclamanta Zinovia Macicalișvili în cauza penală nu deține statut de bănuț, învinuit sau inculpat pentru a pretinde la repararea prejudiciului cauzat ca urmare a încălcării dreptului la durată rezonabilă a procedurii penale, or, aceasta în cadrul urmăririi penale, la examinarea plângerilor ei împotriva ordonanțelor, de către judecătorii de instrucție, ea este cu statut de parte vătămată și parte civilă, însă probe, ce ar atesta faptul că are înaintată o acțiune civilă în cadrul cauzei penale, de către reclamantă nu au fost prezentate.

Astfel, au concluzionat instanțele ierarhic inferioare că pretențiile invocate de reclamanta Zinovia Macicalișvili nu cad sub incidența Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că atât prima instanță, cât și instanța de apel au soluționat corect litigiul dedus judecării și la emiterea hotărârii au aplicat corect normele de drept material și procedural reieșind din următoarele.

Din materialele dosarului și anume din raportul întocmit de Procuratura Republicii Moldova cu privire la modul de respectare a termenului rezonabil la examinarea cauzei penale nr. 2014030640, se constată următoarea situație de fapt.

Cauza penală respectivă a fost pornită la data de 12 martie 2014, de către OUP al IP Buiucani DP mun. Chișinău, conform art.190 alin. (5) Codul penal.

Temei pentru pornirea urmăririi penale a servit plângerea cet. Macicalișvili Zinovia, depusă la Procuratura sect. Buiucani mun. Chișinău, readresată conform competenței materiale în adresa OUP al IP Buiucani, prin care s-a solicitat tragerea la răspundere a cet. Manuchian Galina, Panov Liubovi și Panov Anatolii, pentru pretinsa faptă de înșelăciune și deposedare de 1/2 din apartamentul xxxxxx, cauzându-i un prejudiciu material în proporții deosebit de mari.

În cadrul desfășurării urmăririi penale, încă la data de 01 martie 2014 cet. Macicalișvili Zinovia a fost audiată în calitate de parte vătămată de către OUP al IP Buiucani, iar la 13 martie 2014 de reprezentat în persoana ofițerului de urmărire penală al SUP IP Buiucani, DP mun. Chișinău, Ion Aga, a fost dispusă și propriu-zis efectuată ridicarea actelor de referință din sediul Biroului notarial Rudco Valeriu, cu examinarea ulterioară a acestora la materialele cauzei.

Totodată, a remarcat că, prin ordonanțele organului de urmărire penală, reprezentat de ofițerul superior de urmărire penală al SUP IP Buiucani, mun. Chișinău, Ion Aga, la data de 25 martie 2014 cet-nii Panov Anatolii și Panov Liubovi au fost recunoscuți în calitate de bănuți în cadrul cauzei penale nr.2014030640.

Prin ordonanța organului de urmărire penală, reprezentat de ofițerul superior de urmărire penală al SUP IP Buiucani, mun. Chișinău, Ion Aga din 14 aprilie 2014,

și cet. Manunchian Galina a fost recunoscută în calitate de bănuit în cadrul cauzei penale nr.2014030640.

Ulterior, la 24 aprilie 2018, de către OUP, în persoana ofițerului de UP al IP Buiucani., I. Aga au fost desfășurate confruntările necesare ce se impuneau pe dosar.

În același context, s-a remarcat că, toate cererile înaintate de către părți, inclusiv partea vătămată Macicalișvili Zinovia ori apărătorii acesteia, printre care și cea privind solicitarea aplicării sechestrului asupra bunului imobil reclamat în sesizare, au fost soluționate în termenul convenit de către OUP, iar cererile apreciate ca neîntemeiate au fost respectiv respinse prin ordonațele corespunzătoare.

La 29 aprilie 2014, OUP al IP Buiucani a întocmit pe marginea cauzei penale menționate un raport cu propunerea de clasare a cauzei penale.

Drept urmare a analizei circumstanțelor cauzei și motivelor expuse în raportul OUP, prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Buiucani mun. Chișinău, Furtuna Victor din 30 aprilie 2014 cet. Panov Anatolii, Panova Liubovi și Manuchian Galina au fost scoși de sub urmărirea penală, pe motiv că fapta acestora nu întrunesc elementele infracțiunii, totodată prin aceeași ordonanță fiind dispusă și clasarea cauzei penale nr.2014030640.

Ulterior, urmare a plângerii înaintate de către partea vătămată Macicalișvili Zinovia, prin ordonanța procurorului, adjunct-interimar al Procurorului sect. Buiucani, Vladislav Guțan din 18 iunie 2016, s-a anulat ordonanța de clasare a cauzei penale indicate supra, emisă la 30 aprilie 2014 de către procurorul în Procuratura sect. Buiucani mun. Chișinău, Victor Furtuna, fiind dispusă reluarea urmăririi penale pe cauza penală nr.2014030640, în vederea asigurării cercetării argumentelor invocate de către partea vătămată.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Buiucani mun. Chișinău, Ion Ticu, din 28 noiembrie 2014, s-a dispus scoaterea cet. Panov Anatolii, Panova Liubovi și Manuchian Galina de sub urmărirea penală, pe motiv că fapta acestora nu întrunește elementele infracțiunii, cu clasarea cauzei penale nr.2014030640.

Ordonanța vizată a procurorului Ion Ticu din 28 noiembrie 2014 a fost anulată la 30 decembrie 2014 prin ordonanța procurorului ierarhic superior, și anume a Procurorului sect. Buiucani, mun. Chișinău, Eduard Mașnic, urmare a plângerii înaintate de către numita Macicalișvici Zinovia, cu dispunerea reluării urmăririi penale, în vederea verificării și elucidării circumstanțelor invocate ultima.

După desfășurarea acțiunilor și audierilor suplimentare, prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Buiucani mun. Chișinău, Ion Timofeevici din 26 iunie 2015, s-a dispus scoaterea de sub urmărire penale a numiților Panov A., Panova L. și Manunchian G., cu clasarea cauzei penale nr.2014030640.

Prezenta ordonanță a procurorului Ion Timofeevici a fost menținută prin ordonanța procurorului ierarhic superior și încheierea judecătorului de instrucție din cadrul Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 octombrie 2015.

Ulterior, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel din 03 decembrie 2015, s-a admis recursul declarat de către avocatul Răileanu Petru în interesele petiționarei Macicalișvili Zinovia, cu declararea nulă a actelor nominalizate supra, inclusiv ordonanței procurorului Ion Timofeevici din 26 iunie 2015, cu remiterea materialelor cauzei penale procurorului sect. Buiucani, mun. Chișinău, în vederea înlăturării unor neajunsuri.

În rezultatul acțiunilor suplimentare întreprinse, prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Buiucani, mun. Chișinău, Gheorghe Mihăilă din 27 septembrie 2016, cet. Panov Anatolii, Panova Liubovi și Manuchian Galina au fost scoși de sub urmărire penală, pe motiv că fapta lor nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art.190 alin. (5) din Codul penal, fiind dispusă și clasarea cauzei penale nr. 2014030640.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 03 februarie 2017, s-au respins ca nefondate cerințele avocatului Petru Răileanu în numele și în interesele Zinoviei Macicalișvili privind anularea ordonanței procurorului în Procuratura sect. Buiucani, mun. Chișinău, Gheorghe Mihăilă din 27 septembrie 2016 și, respectiv, ordonanței procurorului-adjunct al Procurorului sectorului Buiucani, mun. Chișinău, Nicolae Tricolici din 12 octombrie 2016 privind respingerea cererii.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 martie 2017, s-a admis recursul declarat de avocatul Răileanu Petru în interesele petiționarei Macicalișvili Zinovia, s-a casat încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 03 februarie 2017 și s-a trimis cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 20 iulie 2017, s-a respins plîngerea avocatului Petru Răileanu în interesele petiționarei Macicalișvili Zinovia înaintată în temeiul art. 313 Cod de procedură penală, prin care s-a solicitat declararea nulității ordonanței procurorului în Procuratura sect. Buiucani, mun. Chișinău, Gheorghe Mihăilă din 27 septembrie 2016, nulității ordonanței procurorului- adjunct al Procurorului șef al Procuraturii sectorului Buiucani, municipiul Chișinău, Oleg Popov din 01 noiembrie 2016 și nulității procesului verbal de examinare din 23 septembrie 2016 efectuat de ofițerul superior al urmăririi penale a SUP al IP Buiucani, mun. Chișinău, Irina Ciurac ca fiind întocmit cu încălcările prevederilor Codului de procedură penală, cu obligarea procurorului de a întreprinde acțiuni în vederea declarării nulității înscrisurilor aflate în litigiu.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2017, s-a respins ca nefondat recursul declarat de avocatul Petru Răileanu în numele petiționarei Macicalișvili Zinovia și s-a menținut fără modificări încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 20 iulie 2017.

Elucidarea cazurilor și condițiilor de răspundere patrimonială a Statului ca urmare a încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și de executare a hotărîrii judecătorești se face prin lege specială. Actualmente, o asemenea lege specială este Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești.

Potrivit reglementărilor art. 1 alin.(1) din Legea nominalizată, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești.

Alin.(2) a aceleiași norme statuează că, aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției

europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Conform art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

Deși, legea prevede un termen expres de examinare a cauzei, se conchide că art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 garantează examinarea cauzei într-un termen rezonabil și nu într-un termen stabilit de lege. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, durata rezonabilă a unei proceduri trebuie apreciată în funcție de circumstanțele cauzei și cu ajutorul următoarelor criterii: complexitatea afacerii, comportamentul reclamantului și al autorităților competente, precum și miza litigiului pentru cel interesat.

Respectiv, instanța de judecată prin prisma criteriilor stabilite de Convenția Europeană a Drepturilor Omului urmează să stabilească dacă dreptul la judecarea cauzei într-un termen rezonabil a fost încălcat sau nu, or încălcarea termenelor prevăzute de lege atrage după sine alte efecte juridice.

În conformitate cu art. 4 alin. (2) și (3) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărîrii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar. Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărîrii judecătorești; date despre acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile

procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

Ca urmare a informației prezentate în raportul Procuraturii Republicii Moldova, instanța de recurs menționează că caracterul rezonabil al duratei procesului trebuie evaluat în lumina circumstanțelor cauzei.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că, dacă părțile au contribuit în mare măsură la prelungirea procesului, acest fapt poate să conducă instanța europeană la respingerea plângerii sub aspectul depășirii termenului rezonabil.

Pe cale de consecință, Colegiul lărgit a reamintit jurisprudența anterioară a Curții Europene a Drepturilor Omului (hotărârea în cauza H. c. Franța), potrivit căreia doar comportamentul imputabil autorităților naționale poate conduce la constatarea depășirii „termenului rezonabil”.

În speță, ținând cont de responsabilitatea părților în conducerea procesului, o asemenea concluzie nu putea fi reținută (hotărârea din 19 februarie 1991, Girolami c. Italia, par. 15).

Respectiv, în pricina dată s-a constatat că, urmărirea penală a fost efectuată într-un termen rezonabil, în acest sens este de menționat că în cadrul urmăririi penale de către părțile în proces nu au fost înaintate cereri privind accelerarea urmăririi penale, respectiv nu s-a constatat încălcarea termenului rezonabil de efectuare a urmăririi penale.

În conformitate cu art. 1 alin. (1) și (2) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant). Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare. Respectiv, prejudiciul moral se repară în cazul în care se constată încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei, în timp ce în speță nu a fost constatat încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei.

Reieșind din practica Curții, în materia pretinselor violări a duratei procedurilor penale, victimele, persoanele care au înaintat o sesizare, martorii, alte persoane participante în proces în afară de acuzat (bănuț, învinuit, inculpat) nu pot pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale.

Astfel, art. 6, § 1 sub aspectul său penal poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație. O excepție constituie situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil și anume examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale.

Din sensul normei citate, desprindem că durata procedurilor penale poate fi apreciată începând cu momentul înaintării acțiunii civile și doar luându-se în considerație criteriile aplicabile procedurilor civile.

Astfel, din materialele cauzei s-a constatat că, reclamanta Zinovia Macicalișvili în cauza penală nu deține statut de bănuțit, învinuit sau inculpat pentru a pretinde la repararea prejudiciului cauzat ca urmare a încălcării dreptului la durata rezonabilă a procedurii penale, or, aceasta prin ordonanța din 01 martie 2014 a fost recunoscută în calitate de parte vătămăță, la examinarea plîngerilor sale împotriva ordonanțelor, de către judecătorii de instrucție, ea este cu statut de parte vătămăță, iar probe, ce ar atesta faptul că are înaintată o acțiune civilă în cadrul cauzei penale, de către reclamantă nu au fost prezentate.

Totodată din explicațiile reprezentantului reclamantei/recurente date în cadrul examinării cauzei și conform portalului național al instanțelor de judecată, instanța de recurs reține că pe rolul instanțelor de judecată din Republica Moldova s-au aflat și continuă să se afle pe rol cauze civile cu referire la dreptul de proprietate a ½ cotă-parte din apartamentul nr. xxxxx, care a constituit obiectul material pretins deposedat al plîngerii penale depuse la 12 februarie 2014.

În concluzie, instanța de recurs conchide că reclamanta/recurentă paralel cu plîngerea penală depusă la organul de urmărire penală, fără a depune o acțiune civilă în cadrul dosarului penal, a depus acțiuni civile în instanțele de judecată civile cu privire la apărarea dreptului de proprietate asupra bunului litigios ½ cotă-parte din apartamentul xxxxxx, fapt confirmat din explicațiile ultimei, precum și de pe portalul național al instanțelor de judecată (hotărârea Judecătoriei Chișinău nr. 2-1266/16 din 30 mai 2016, decizia Curții de Apel Chișinău nr. 2a-3179/16 din 08 noiembrie 2016, decizia Curții Supreme de Justiție din 23 iunie 2011), precum și din conținutul ordonanței din 25 aprilie 2014.

Deși, din ordonanțele anexate la actele cauzei și încheierile judecătorilor de instrucție, deciziile Curții de Apel Chișinău, că organul de urmărire penală, după ce a intentat dosarul penal nr. 2014030640 în baza art. 190 alin. (4) CP, ulterior a clasat cauza penală, fiind dispusă scoaterea de sub urmărire penală a lui Panov Anatolii, Liubovi Panova și Galina Manuchian pe motiv că fapta lor nu întrunește elementele infracțiunii, problema respectivă, fiind obiectul dezbaterilor în cadrul procuraturii și în instanțele de judecată, mai mult de 3 ani, pînă la 06 decembrie 2017, cînd a fost emisă decizia Curții de Apel Chișinău prin care, în esență a constatat netemeinicia pornirii cauzei penale.

Instanța de recurs consideră că instanțele de judecată ierarhic inferioare just au stabilit că chiar dacă problema de drept ridicată mai sus a fost pe rolul organelor de urmărire penală și a instanțelor de judecată mai mult de 3 ani, reclamanta/recurentă nu este subiectul care poate pretinde la admiterea pretențiilor înaintate. Or, din conținutul Legii nr. 87 și art. 6 alin. (1) din Convenție, precum și din analiza jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, judecătorul reține că o persoană vătămăță ar putea pretinde constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil și încasarea despăgubirilor morale, doar cu condiția că în cauza penală a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva învinuitului sau inculpatului, ceea ce din condițiile speței date nu rezultă faptul dat.

În lumina celor relatate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră legală și întemeiată soluția instanței de apel și a primei instanțe cu privire la netemeinicia acțiunii depuse de către Zinovia Macicalișvili. Or, pretențiile invocate de recurenta/reclamantă nu cad sub incidența Legii nr. 87, și prin urmare nu poate

pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale și pretenția de încasare a prejudiciului moral nu este una justificată.

Cu referire la argumentele recurenței invocate în recurs, Colegiul lărgit relevă că acestea prezintă o reproducere a argumentelor invocate în acțiunea și în cererea de apel, și nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece se combat cu cele invocate supra și se axează asupra circumstanțelor care au fost constatate și elucidate pe deplin de instanța de apel și prima instanță, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și a normelor de drept material.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt întemeiate și legale, iar argumentele invocate de către recurentă sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Zinovia Macicalişvili, reprezentată de avocatul Petru Răileanu.

Se menține decizia din 01 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 16 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Zinovia Macicalişvili împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Nicolae Craiu

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru